

Päihde- ja mielenterveystyön kokemusta, vertaisuutta ja ammattiapua

Suomen Raha-automaattiyhdistys (RAY) myönsi A-klinikkasäätiön Verkottaja - Päihde- ja mielenterveystyön kokemusta, vertaisuutta ja ammattiapua 2013-2016 -projektille vuosittaista toiminta-avustusta kaikkiaan 740 000 € (185 000 €/vuosi) valtakunnalliseen päihde- ja mielenterveystyön verkostoitumiseen ja vertaistuen sekä kokemusasiantuntijuuden hyödyntämisen käyttötarkoitukseen (Ci). Tämä on raportti on painotetusti kuvaus Verkottaja-projektin toteutuneen toiminnan rakenteista ja tuotoksista ajalla 1.2.2013 - 31.1.2017 ja on kooste rahoittajille (RAY ja STEA) toimitetuista vuosittaisista tulos- ja vaikutusselvityksistä (TVS), väliraportista 2013-2014 sekä loppuraportista 2015-2016.

Verkottaja-hanke määritteli päämääräkseen edistää päihde- ja mielenterveysongelmiin apua tarvitsevien kansalaisten terveyttä, hyvinvointia ja osallisuutta. Päämäärään pyritään vahvistamalla palvelu- ja auttamisjärjestelmän toimintaa, osaamista ja toimijayhteistyötä niin että myös palveluja tarvitsevilla on aidompi mahdollisuus osallistua palvelujen suunnitteluun ja toteutukseen sekä palvelujen saatavuuteen. Lisäksi uusia sähköisiä palveluja kehittämällä hankkeessa kehitettiin hyvin organisoidusti ja kustannustehokkaasti laajamittaista ja monipuolista palvelu-, verkosto- ja vaikuttamistyötä.

TAUSTAA

A-klinikkasäätiön toimintaperiaatteen mukaisesti Verkottaja-hanke edisti kaikkein huono-osaisimpien asiakasryhmien, päihde- ja moniongelmaisten, palvelutoimintaa sosiaali- ja terveydenhuollon auttamisjärjestelmässä, jalostaen jo aikaisemmissa säätiön verkostoivissa kehittämishankkeissa (Huuko I-III ja MieliHuuko) käynnistyneitä päihde- ja mielenterveystyön toimijoiden yhteistyön, verkostoitumisen ja osaamisen kehittämisen prosesseja.

Julkisen ja kolmannen sektorin päihde- ja mielenterveyspalveluiden sektori- ja mielipiderajat ylittävän toimijayhteistyön rikastamiseksi ja jaetun osaamisen kehittämiseksi sekä edisti vertaistuki- ja kokemusasiantuntijatoimintaa osana asiakkaiden osallisuuden vahvistamista palvelu- ja auttamisjärjestelmässä. Yhtäältä vahvistettiin yhteiskehittämisen, verkostoitumisen ja verkkopalveluiden muodoissa palveluidenjärjestelmän välimaastoon sijoittuvaa kokemusasiantuntijatoimintaa kaikissa sekä toisaalta tehtiin näkyväksi kansalaistoiminnan ja vertaistuen merkitystä, toiminnassa toisten vertaisten kanssa, omassa viiteryhmässä.

TOIMINNAN TOTEUTUMINEN SUHTEESSA PROJEKTISUUNNITELMAAN

Valtakunnallisen hankkeena ydinprosessit: järjestö- ja verkostoyhteistyö, paikallinen ja alueellinen yhteiskehittäminen, verkkoavusteinen kokemusneuvontatoiminta ja verkostomaisen toiminnan kehittämistiedon tuottaminen, painottuvat maantieteellisesti eri alueille. Myös kohderyhmät määriteltiin alun perin varsin laajasti kattamaan yhtäältä neuvontapalvelun ja ulkoiset tiedottamisen kautta tavoiteltavat kansalaiset ja toisaalta paikallisten yhteiskehittämisen prosessien toimintatahojen avainhenkilöt ja koulutusten yksittäiset osallistujat.

Hankesuunnitelman tavoitteiden ja osatavoitteiden tuotos-, tulos- ja vaikutustietojen havainnoimiseksi rakennettiin, kaikkia erilaiset prosessit kattava, toimintaan eri tavoin osallistuneet ihmiset, yhteistyötahot ja –kumppanit sekä myös työn suorittajat tavoitettava, prosessitutkimuksellinen arviointisuunnitelma. Näin toimintaa dokumentoitiin ja refleктоitiin koko ajan: suunnittelu-toimintatarkistus ja reflektointi- uudelleen suunnattu toiminta jne. Näin kerättyä palautetta voitiin hyödyntää hankkeen toteutuksessa koko ajan.

Palautearviointiin mukaan projektisuunnitelmassa asetetut tavoiteltavat tuotokset, tulokset ja vaikutukset saavutettiin ja valtaosin ylitettiin kaikissa neljässä, valtakunnallisesti ja paikallisesti kohdennetussa toiminnassa. RAY:n lausunnossa hankkeen toimittamasta väliraportista (2013-2014) todetaan, että ”hanke on toteutunut suunnitellusti, verkostoitunut laajasti ja tavoittanut kohderyhmää. Konkreettisenä tuotoksena on rakennettu nettipalvelu KokeNet. Sidosryhmäpalautetta on kerätty ja analysoitu strukturoidusti. Myös omia indikaattoreita on käytössä ja niillä tarkennetaan raportin tietoja”.

Organisoituun toimintaan osallistui kaikkiaan 4327 henkilöä (”pääluku”) sekä päihde-erityisesti painotteiseen vertaisverkko-neuvontaan (KokeNet) tuotettiin kaikkiaan runsaat 500 ”kysymys-vastaus” suhdetta. Kaikkien ”ydinprosessien” toimintaan osallistuneilta eri tahoilta koottujen arviointien mukaan 20 %:ssa arvioinneista ilmaistiin odotetut ja saavutetut tuotokset, tulokset ja vaikutukset ylitettiin, ne saavutettiin täysin 60% arvioinnin mukaan ja ne jäivät vajaaksi tai toteutuivat toisella tavalla 20% arvioinnin mukaan.

Hankerahoituksella toteutuneessa toiminnassa (prosessit, foorumit, verkostot), osallistujina ja eri rooleissa kumppaneina, oli mukana ammattihenkilöstöä, kokemusasiantuntija- että vertasitoimijan

suunniteltua runsaammin järjestöistä, organisaatioista ja kansalaistoiminnan piiristä runsaasti myös päihde- ja mielenterveystyötä laajemman sote-työn alueilta.

Hankkeen edetessä neljä suunniteltua ydinprosessia kehittyivät hyvien selkeästi toisiaan täydentävästi päihde- ja mielenterveystyön verkostoitumista ja yhteistyötä sekä palveluiden ammattihenkilöstön ja kokemusasiantuntijuuden jaettua osaamista kehittäväksi hankekokonaisuudeksi. Toimijoiden sektorirajat ylittävän verkostoitumisen kehittämisessä keskityttiin erityisesti palveluorganisaatioiden, niiden moniammatillisen henkilöstön sekä kokemusasiantuntijatoimijoiden konkreettisen yhteistyön ja jaetun osaamisen kehittämiseen asiakas- ja potilastyön tasolla. Toisaalta KokeNet-kokemusneuvontapalvelu profiloitui itsenäisenä A-klinikkasäätiön verkkopalveluja kehittävänä ja monipuolistavana toimintana.

TOIMINTA JA SEN TUOTOKSET TIIVIISTETTYNÄ

Jaetun osaamisen kehittämisen yhteisvalmennusprosessit

”Yhteiskehittämisprosessein” perusmallina oli Verkottajan alueellinen toimijavalmennuskonsepti (ATO): 4-6 teemaseminaaripäivää, etäopiskelu verkko-oppimisympäristössä sekä käytännön toimintaa juurruttava kehittämisspilotti taustaorganisaatioissa, laajuus 80 t (3 op). Kaikissa (3) prosesseissa hankkeen koulutustiimillä sisällön suunnittelu- ja koulutusvastuu (opetus, arviointi). Paikalliset yhteistyökumppanit ja taustayhteisöt resursoivat työskentelyn (tilat, osallistujat, käytännön harjoittelu).

- ❖ **Porvoo** X/2013-III/2014. Porvoon aikuissosiaalityön ja Loviisan A-klinikan työntekijälle ja Kokemuksesta voimaa hankkeesta (Mielen avain Porvoo, Loviisa ja Askola) koulutetulle kokemusasiantuntijalle. Osallistujia 16. Tuotettu 6 asiakas- ja potilastyön käytäntöjen kehittämisspilottia 3 palveluyksikössä. Täydennyskoulutuksena menetelmällinen seminaarisarja Itä-Uudenmaan sote-ammattihenkilöstölle ja kokemusasiantuntija- ja vertaistoimijalle sekä Mielen avain Kouvola-hankkeen kokemusasiantuntijoille. Osallistujia 96.
- ❖ **Espoo** IX-XII/2014. Espoon kaupungin aikuissosiaalityön ja Mielenterveys- ja päihdepalveluyksikön ja HYKS:n Espoon psykiatriantöntekijälle ja alueen vertais- ja kokemusasiantuntija-toimijalle. Osallistujia 20. Tuotettu 9 asiakas- ja potilastyön käytäntöjen kehittämisspilottia 6 palveluyksikössä.
- ❖ **Tampere** IX-XII/2014. Alueen päihde- ja mielenterveystyön julkisen, kolmannen sektorin palveluiden ja järjestön ammatilliselle työntekijälle sekä Muotialan toimintakeskuksen koulutetulle kokemusasiantuntijalle ja vertaistukitoimijoille, Tampereen kaupungin terveystoimen, TAKK:n ja Tampereen K-klinikan, Pionin, A-killan rekrytoimille osallistujille. Osallistujia 22. Tuotettu 8 asiakas- ja potilastyön käytäntöjen kehittämisspilottia 8 taustayhteisössä.
- ❖ **Kouvola ja Lappeenranta** XII/2014-V/2015. Menetelmäpainotteinen (motivointi, ryhmätyö) yhteisvalmennus Kouvolan kaupungin sote-palveluiden ja Etelä-Karjalan sote-piirin, EKSOTE (Lappeenranta) päihde- ja mielenterveystyön henkilöstölle sekä Mielen avain Kouvolan, Etelä-Karjalan ja Lohjan Koho-hankkeen koulutetulle kokemusasiantuntijalle. Osallistujia 21. Tuotettu 8 asiakas- ja potilastyön käytäntöjen kehittämisspilottia 6 palveluyksikössä.

- ❖ **Jyväskylä** XI/2015-V/2016. SOVATEK-säätiön K-klinikan ja korvaushoidon päiväkeskuksen (Asema 78) henkilöstölle ja mukaan rekrytoituille kokemus- ja vertaistukihenkilöille. Osallistujia 14. Tuotettu 6 asiakas- ja potilastyön käytäntöjen kehittämispilottia 3 palveluyksikössä.
- ❖ **Helsinki** II-VI/2016. Helsingin kaupungin psykiatria- ja päihdepalvelujen sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköiden ammattihenkilöstölle ja heidän mukaan rekrytoimalle kokemusasiantuntija- ja vertaistukitoimijalle. Osallistujia 21. Tuotettu 8 asiakas- ja potilastyön käytäntöjen kehittämispilottia 6 palveluyksikössä.
- ❖ **Kerava** II-VI/2016. Keravan kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan päihde- ja mielenterveystyön yksiköiden ammattihenkilöstölle ja heidän mukaan rekrytoimalle kokemusasiantuntija- ja vertaistukitoimijalle. Osallistujia 13. Tuotettu 6 asiakas- ja potilastyön käytäntöjen kehittämispilottia 6 palveluyksikössä.
- ❖ **Sipoo** III-VI/2016. Sipoon kunnan sosiaali- ja terveysterveystyön yksiköiden ammattihenkilöstölle ja heidän mukaan rekrytoimalle kokemusasiantuntija- ja vertaistukitoimijalle. Osallistujia 20. Tuotettu 8 asiakas- ja potilastyön käytäntöjen kehittämispilottia 6 palveluyksikössä.
- ❖ **Sipoo** IX-XII/2016. Ryhmänohjaamisen lisäkoulutus Sipoon kunnan sosiaali- ja terveysterveystyön yksiköiden ammattihenkilöstölle ja heidän mukaan rekrytoimalle kokemusasiantuntija- ja vertaistukitoimijalle. Osallistujia 14. Tuotettu 6 asiakas- ja potilastyön käytäntöjen kehittämispilottia 6 palveluyksikössä.
- ❖ **Sipoo** IX/2016-I/2017. Sipoon sosiaali- ja terveysterveystyön yksiköiden ammattihenkilöstölle ja heidän mukaan rekrytoimalle kokemusasiantuntija- ja vertaistukitoimijalle. Osallistujia 14. Tuotettu 8 asiakas- ja potilastyön käytäntöjen kehittämispilottia 4 palveluyksikössä.

Verkostojen ja työryhmien koordinointi

Koordinoitu ja resursoitu päihde- ja mielenterveystyön monisektorisia ja monitoimijaverkostojen työskentelyä:

- ❖ Vertais- ja kokemustoimijoiden **VERKOT-foorumiverkosto** 2013-2014. Helsingissä ja Tampereella (2013). Toteutus yhdessä hankkeen ja paikallisten vertais- ja kokemusasiantuntijaverkostojen kanssa 50 eri osallistujalle.
- ❖ **MiePäOsaa-verkosto**. Päihde- ja mielenterveystyö osaamisen kehittämisen reflektio- ja suunnittelun yhteistyöverko. Kokoontuminen 4 kertaa vuosittain (2 kertaa kevä- ja syyskausittain) 2014 alkaen. Aiesopimusyhteistyössä MTKL:n ja KokoA:n kanssa. Osallistujia 10-15 eri tahon asiantuntijaa ja THL:n kehittäjää sekä Etelä-Suomen Kaste. Verkoston edeltäjänä organisoitiin 2013 vastaavalla toimijapohjalla ”verkostojen verkostona” Asiantuntijatiimin toimintaa (4 kokoontumista).
- ❖ **VETU-verkosto**. Päihde- ja mielenterveystyö vertaistukea tukevien ja käytävien järjestöjen ja palveluiden sekä Helsingin kaupungin psykiatrian ja päihdehuollon yhteistyöverkoston (20 tahoja). Hankkeen koordinointi syksystä alkaen 2015 alkaen (kuukausitapaamisten järjestäminen, dokumentointi, 120 osoitteen google-sähköpostilistan ylläpitäminen).
- ❖ **Toto-verkosto** 2014-2017. Hanketyöntekijöiden verkostoreflektointiin perustuva työnohjausmalli. Yhteistyössä 8 STORY (Suomen Työnohjaajat ry) työnohjaajaa sekä kulttuuritoimijaa vaihtuvissa kokoonpanoissa. Yhteistyötahot mm. Metamuutos Oy, PO (palvelunohjausyhdistys), THL VerDi, KokoA, FinFami/Uusimaa, Pro-Tukipiste. Kokoontuminen 10 kertaa/vuosi.

Verkostofoorumien järjestäminen

Järjestetty hankkeen omia, päihde- ja mielenterveystyön toimijayhteistyötä reflektioivia yhteistyökohtaamisia ja foorumeita:

- ❖ **Helsinki ja Tampere** 2013 ja 2014. **VERKOT-foorumit** yhteistyössä valtakunnallisten vertais- ja kokemusasiantuntijatoimijoiden ja järjestöjen. Osallistujia 40 molemmissa foorumeissa.
- ❖ **Helsinki** X/2014. **Verkottaja Rajapinnalla –päivät** (2). Perinteisiä Huukopäiviä (2002-2012) jatkanut valtakunnallinen toimijafoorumi. Kohdennettu päihde- ja mielenterveysalan alan keskeisten järjestöjen, hankkeiden, julkisten palveluiden ja 3. sektorin sekä vertais- ja kokemustoimijoille. Osallistujia 158, 79 toimijataholta.
- ❖ **Helsinki** V/2015. **Osallistava johtajuus**. Yhteistyössä MiePäOsaa-verkoston ja Muutosvalmenus Oy:n kanssa. Osallistujia 15.
- ❖ **Kouvola** IX/2015. **Alueellinen yhteistyöfoorumi**. Kouvolan kaupungin sote-palveluiden ja Etelä-Karjalan sote-piirin, EKSOTE (Lappeenranta) päihde- ja mielenterveystyön henkilöstölle sekä Mielen avain Kouvolan, Etelä-Karjalan ja Lohjan Koho-hankkeen koulutetulle kokemusasiantuntijalle. 16 osallistujaa.
- ❖ **Kouvola, Salo, Lahti, Tampere, Järvenpää, Mikkeli, Hämeenlinna** VI-XII/2016. **Verkottaja "Tour" 2016**. A-klinikkasäätien henkilöstön ja yhteistyökumppaneiden palvelutoimijakohtaamiset. Osallistujina henkilöstön lisäksi myös paikallisia yhteistyötoimijoita. Osallistujia yhteensä 140.
- ❖ **Helsinki** XII/2016. **Yhteiskehittäjien kohtaaminen**. Verkottajan tuottamien yhteiskehittämisprosessien avainhenkilöiden ja toimijatahojen katselmus ja kohtaaminen. Osallistujia 35 edustaen kaikkia verkottajan toteutuneita yhteisvalmennuspaikkakuntia.

Järjestämiskumppanit ja yhteistyöosaamisen vaihdossa

Hanke on tuottanut asiantuntijaosaamisen vaihtona (koulutus- ja seminaaritapahtumien suunnittelu, kouluttaminen, tiedottamista sekä arviointia) eri yhteistyötahojen järjestetyissä koulutuspäivissä, -prosesseissa ja foorumeissa:

- ❖ **Keski-Uudenmaan alueenprosessit** (KUUMA-kunnat) IX/2013-2015. Yhteistyötahot Kuntoutussäätiö, Järvenpään Seurakuntaopisto, Järvenpään sote-palvelut, Sosiaalitalo Oy, Keski-Uudenmaan järjestöverkosto, Stop Huumeille ja A-kiltojen Liitto ja Hyvinkään Laurea.
1) **A-paja-verkosto**, Järvenpäässä eri kohteissa. 6 työpajailtapäivää ammattihenkilöstölle ja vertaistoimijalle (40 osallistujaa/paja). 2) **Aikuissosiaalityön päivät**, Järvenpää ja Hyvinkää, kaksi päivää Keski-Uudenmaan aikuissosiaalityön ammattihenkilöstölle ja kokemus- ja vertaistoimijaverkostolle (30 osallistujaa/päivä). 3) **Vertaisneuvojavalmennus** (VERNA 1), Järvenpää. 16 teemailtapäivää. Osallistujina 20 alueellista asiakas- ja potilasjärjestön aktiivia.
- ❖ **Tampere** IV-V/2015. **Hyvän kohtaamisen varmistaminen** -koulutuspäivät (2). Yhteistyötahot Co production –työryhmän (ent. Verkottajan alueverkosto) ja Muotialan toimintakeskus. Osallistujia 76.
- ❖ **Helsinki** IV/2016. **Yhteisellä asialla – samalla viivalla** -foorumi. VETY-verkoston (Verkottajan koordinointi 2016) ja Helsingin kaupungin psykiatrian ja päihdepalvelun henkilöstön ja vertai- ja kokemustoimijoiden avoin yhteistyöfoorumi Auran sairaalan tiloissa. 100 osallistujalle, 20 eri toimijataholta ja organisaatioista.
- ❖ **Espoon** VIII/2016. **Polkuja kokemukseen**. Espoon ammattilais- ja kokemusasiantuntijatoimijoiden verkostofoorumi. Yhteistyössä Espoon mielenterveys- ja päihdetyön EKO –verkosto ja Espoon Kipinä, 6 tunnin yhteistyöfoorumi 40 osallistujalle.

- ❖ **Helsinki IX-XII/2016. Kouluttamisen taidot –kouluttajakoulutus.** 8 seminaaripäivän monimuotovalmennus (80 opiskelutuntia) 16 koulutetun kokemusasiantuntijan prosessi-ryhmälle. Järjestämysyhteistyössä Koulutetut kokemusasiantuntijat - KokoA ry ja Helsingin erilaiset oppijat HERO ry koulutetuille kokemusasiantuntijalle.
- ❖ **Järvenpää II/2016 ja I/2017.** A-klinikkasäätiön **Vertaistominnan neuvottelupäivät.** A-klinikkasäätiön kehittämissyksikön työryhmässä 1. ja 2. neuvottelupäivän suunnittelu, toteutus, arviointi ja dokumentointi. Ryhmä tuotti myös säätiön vertaistuki- ja asiantuntijatoiminnan ohjeiston säätiön palvelutyöryhmälle.

Asiantuntijaosaamisen tuottaminen yhteistyö kumppanien tapahtumiin

Tuotettu asiantuntijaosaamista (asiantuntijavälittäminen, asiantuntijapuheenvuorot, tiedottamis- ja markkinointituki) eri tahojen järjestämien tapahtumissa.

- ❖ **Espoo X/2015.** Mielenterveys- ja päihdetyön yhteiskehittämisen toimijafoorumi Espoon Laurea ammattikorkeakoulussa. Pääjärjestäjät Espoon Eko-verkosto ja Espoon Laurea AMK.
- ❖ **Helsinki 2015-2016.** Koulutetut kokemusasiantuntijat **KokoA ry** järjestämät Kokoontumisajot (2); aluevastaavien koulutuspäivä X/2015; kokemustoimijoiden verkoston työkokous V/2016 sekä Tampereen kokoontumisajot VIII/2016.
- ❖ **Hämeenlinna XII/2016.** Kokemusasiantuntijuuden abc –seminaari Hämeenlinnassa yhteistyössä Hämeenlinnan A-klinikan ja KokoA:n kanssa.
- ❖ **Helsinki 2013-2016.** Mielenterveyden Keskusliiton (MTKL) Mielenterveysmessut. Verkottajan oma työpaja 2013 ja 2014. Seminaari MiePäOsaa-verkoston ja Mielenterveys- ja päihdeopetuksen verkoston ja THL:n Sokra-hankkeen kanssa 2016.
- ❖ **Helsinki 2014-2016.** EHYT:n Päihdepäivät. KokeNet-kokemusneuvontapalvelun työpajat.
- ❖ **Helsinki ja Tampere 2013-2016.** MPNet- yhteistyöverkoston tapaamiset (32 järjestöä. MieliHuuko perustajajäsenenä). Käynnistetty verkoston politiikkaryhmän toimesta (yhteistyössä MTKL kanssa) MiePäOsaa-yhteistyöverkoston toiminta.

KokeNet - Kokemusneuvontapalvelu

Tuotettu, kehitetty ja monipuolistettu KokeNet-kokemusneuvontapalvelua A.klinikkasäätiön verkkopalvelujen osana:

- ❖ **Koulutettu Kokemusneuvojen ryhmä.** Päihdetyön ja verkkopalvelun peruskoulutus rekrytoidulle kokemusneuvojaryhmälle (10) 2013, joka virallistettu A-klinikkasäätiön viestintäyksikköön toimeksiantosopimuksilla 2013 ja kehittämissyksikköön työsopimuksilla 2014 alkaen.
- ❖ Rakennettu **www.kokenet.fi** –verkkopalveluympäristö. Seurattu ja kehitetty verkkopalveluvälineen teknistä toimimista ja visuaalista laatua. Nettipalvelu pilotoitu ja arvioitu Tampereen alueella (5-6/2014) ja avattu valtakunnalliseksi syksystä (9/2014). Avattu Ammattilaisten ja kokemustoimijoiden verkkokeskustelualue avattu 2015 alusta. Rakennettu ja koulutettu neuvojaryhmän käyttöön ”kasvokkainen” Skype-palvelu 2016.
- ❖ sekä tarjottu (resursoitu) eri järjestäjätahojen **täydennyskoulutuksia** (8 kpl). 2014 järjestetty neuvojen työkokoukset (7 kpl) ja
- ❖ Tuotettu kansalaisille (ongelmissa neuvontaa haluavat ja ongelmia kohdanneet läheiset) tarkoitettua **nettineuvontapalvelua, 340 käyntiä** (keskimäärin 17 vastausta / kuukausi).

- ❖ Tuettu neuvoyhjäryhmän osaamista ja jaksamista järjestämällä **ryhmätyönohjaus** (kuukausittain 2013-2014) ja tarpeen mukaan 2015 alkaen.
- ❖ Päivitetty työsopimussuhteisten, palkkiopohjaisten Kokemusneuvoyhjäryhmän (9 henkilöä) **osaamista ja jaksamista** järjestämällä 6 työryhmäkokousta ja 2 ryhmän koulutuspäivää "kasvokkaisen" (**Skype**) **neuvontapalvelun** käynnistämiseksi keväällä 2016.
- ❖ **Työskentelyä arvioitu** kahden toimintavuoden sykleissä (fokuskeskustelu) yhdessä yhdessä eri yhteistyötahojen ja kohderyhmän kanssa sekä liitäntäryhmien ja kumppaneiden kanssa (Arviointisuunnitelma ja Laatu verkko-arviointi).
- ❖ KokeNet-kokemusneuvontapalvelusta on **tiedotettu ja markkinoita** sähköisesti ja painetuilla esitteillä sekä kytkettynä Verkottajan verkostoihin paikallisiin yhteiskehittämisvalmennuksiin ja palveluyksikkökohtaamisiin sekä valtakunnallisiin tapaamisiin ja foorumeihin mm. Rajapinnalla päivät, EHYT:n Päihdepäivät, MTKL:n Mielenterveysmessut, Kokemusasiatuntijuuden ABC.
- ❖ **Tutustumis- ja vierailukäyntejä** on järjestetty mm. Länsipohjan shp, Keroputaan sairaala, Poske:n Virtu-verkkopalvelu) sekä kansainvälisesti European Conference on Mental Health – kongresseissa (Evipro Oy) 2015 4 th Riikassa ja 2016 5 th Prahassa.

Tiedottaminen ja viestintä

- ❖ Rakennettu www.verkottaja.fi ja www.kokenet.fi kotisivut (n. 25000 tapahtumaa ja 500 kävijää vuosittain) ja päivitetty ja ylläpidetty hanketta edeltäneiden kehittämishankkeiden www.huuko.fi -sivustoa ja www.huuko.fi/mielihuuko (Päihde- ja mielenterveystyötä yhdessä -verkkajulkaisu).
- ❖ Tuotettu A-klinikkasäätiön www.a-klinikka.fi ja viestinnän sekä kehittämissyksikön www.tietopuu.fi teemasivuille ajankohtais- ja tietoaaineistoa päihde- ja mielenterveystyön ja järjestölähtöisen toimijayhteistyön asiantuntijuusalueilta.
- ❖ Tuotettu laaja **artikkeliaineisto** (Verkottajan Kammareissa – kutsu yhteiskehittämisen tiloihin), joka julkaistaan **painettuna kirjasena sekä verkkojulkaisuna** hankkeen päätyttyä 2017.
- ❖ Hyödynnetty hanke- ja valmennusprosessien dokumentoinnissa **Atrium**-verkkopöppimisympäristöä (10 ryhmää) sekä tuotettu toimijaverkostojen tiedottamistarpeisiin sähköpostilistoja (n. 500 osoitteen **Verkottajalista** (aikaisemmin Huukolista) ja n. 100 osoitteen google-sähköpostilista **VETY**-verkosto).
- ❖ Ylläpidetty www.innokyla.fi ympäristössä sekä Verkottajan hankesivua ja MiePä-osaa verkostosivua **sekä** www.facebook.com sosiaalisen median ryhmäsivuja.

MÄÄRÄLLISIÄ OSOITTIMET

Tapahtuma- ja osallistujaindikaattorit

Toimintavuodet	Koulutukset ja seminaaritapahtumat		Muut (pois lukien koulutus)	Osallistujat kaikessa toiminnassa	
	tilaisuuksia	osallistujia	tapahtumat	yhteensä	eri henkilöä
2013	22	376	17	600	225
2014	37	750	20	1490	405
2015	22	505	21	923	283
2016 (-> 31.1.2017)	41	846	25	1314	399
YHT	122	2477	83	4327	1312

Osallistuneiden ikäprofiilit

	2013			2014			2015			2016		
	N	M	Yht	N	M	Yht	N	M	Yht	N	M	Yht
Naisia												
Miehiä												
18-29 v (7-17)	25	12	37	71	38	109	40	30	70	59 (2)	47 (3)	102 (5)
30-62 v	127	49	176	168	99	267	118	83	201	159	95	254
63-79 v	8	4	12	12	17	29	10	8	18	21	17	38
YHT	160	65	225	251	154	405	168	121	289	241	158	399

Rekisteröidyt sähköiset palvelut- ja tiedotustapahtumat

Toimintavuodet	Verkkosivu käyttäjät		Jaetut esitteet ja kirjallinen materiaali	Mediaosumat
	Yksittäiset	Kokonais määrä		
2013	2512	12153	5 (1000)	3
2014	4826	23230 (myös huuko.fi)	8 (6000)	7
2015	3793	16787	6	6
2016	3962	14749	10	10

Toiminnan kohderyhmät

Suunnitellut ensisijaiset kohderyhmät yhteistyökumppaneina sekä erilaiset toimijat, ammattiryhmät ja kansalaiset välillisen vaikuttamisen kohderyhminä tavoitettiin toiminnassa täydellisesti. Verkosto-mainen toimijayhteistyö ja yhteiskehittämisprosessit kytkivät toiminnan osaksi hyvin erilaisia mm. paikallisia verkostotoimijoita (mm. vammaisjärjestöt) sekä palvelutoimijoita (mm. somaattiset palvelu), joita ei osattu nimetä alun perin kohderyhminä ja myös tavoitteiden toteuttamisen resursseina.

- ❖ Toiminnan **ensijainen kohderyhmät** olivat Päihde- ja mielenterveysalan auttamisjärjestelmän **järjestöt** ja niiden ammatilliset sekä vertais-, **kokemus- ja vapaaehtoistojaverkostot**, Päihde- ja mielenterveysalan **osaamisen valmentajat**, Päihde- ja mielenterveysongelmissa tukea tarvitsevat **kansalaiset**.
Toissijainen kohderyhmä: **media, päättäjät**.
- ❖ **Välillisen vaikuttamisen kautta** avustetun toiminnan keskeisiä kohderyhmät olivat (tulos- ja vaikutusseuranta (TVS) raportit RAY): Palkansaajat; Työttömät; Eläkeläiset; Opettajat ja tutkijat (kunnissa); Sosiaali- ja terveysalan työntekijät (kunnissa); Muiden yhdistysten ja järjestöjen työntekijät; Seurakuntien työntekijät; Päätöksentekijät ja viranomaiset (paikallinen, alueellinen ja valtakunnallinen taso).

Omat indikaattorit

- ❖ Toiminnan ja tapahtumien **järjestämisyhteistyöhön osallistui kaikkiaan 44 toimijatahoa** ja organisaatiota, **muuhun asiantuntijaosaamisen vaihtoon 35 toimijatahoa** mm. kouluttamis- ja konsultaatiotoiminnassa sekä toimintaan osallistuneina ja vaikuttamiskohteina **liitännäisverkostona 77 tahoa**.
- ❖ Palveluiden ja auttamistyön ammattilaisten ja kokemusasiantuntija- ja vertaistoimijoiden jaetun osaamisen **kehittämisen ja yhteisvalmennusprosesseja toteutui 10 kpl**, tuotettu kaikkiaan 560 työskentelytuntia. Yhteiskehittämistoimintaa tuotettu **13 alueella ja paikkakunnalla**.
- ❖ **Valmennusprosesseihin osallistui kaikkiaan 170 toimijaa**, jotka **tuottivat 77** käytännön asiakas- ja potilastyön **kehittämispilottia 16 sote-palvelussa** niiden perustehtävän osana ja täydentäjänä.
- ❖ Verkottajan ja KokeNetin **facebook** -ryhmäsivuilla rekisteröityi n. 400 tykkäystä (31.1.2017).

YHTEISTYÖKUMPPANIT

Hanke hakeutui onnistui sekä organisoimaan että kytkemään erilaiseen verkostoimaiseen yhteistyöhön (koulutus- ja seminaaritapahtumien ja foorumien järjestämisyyhteistyöhön sekä niiden ja muun asiantuntijaosaamisen vaihtoon) runsaasti julkisen paitsi alan ja kolmannen sektorin palveluorganisaatioita että järjestö- ja kansalaistoimijoita, verkostoja, hankkeita ja asiantuntijatoimijoita, myös muiden, kuten kulttuurialan toimijoita:

Julkisen ja kolmannen sektorin palvelujen toimijoita

- ❖ A-klinikkasäätiön palveluyksiköt (Hämeenlinna, Kouvola, Lahti, Mikkeli, Salo, Tampere), Päihdesairaala (Järvenpää),
- ❖ Espoon kaupungin Aikuissosiaalityö, Etelä-Karjalan sote-piirin, EKSOTE, Lappeenranta, Espoon kaupungin Mielenterveys- ja päihdepalvelut, Emppu, Helsingin kaupungin psykiatrian ja päihdehuollon erityispalvelut, HUS, HYKS Espoon psykiatri, Järvenpään kaupungin sosiaali- ja terveystoimi,
- ❖ Päijät-Hämeen keskussairaala, Keski-Suomen ja Pirkanmaa sairaanhoitopiiri,

- ❖ Keravan kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala, Kouvolan kaupunki, hyvinvointipalvelut, Lohjan kaupungin mielenterveys- ja päihdepalvelut, Loviisan kaupungin A-klinikka, Porvoon kaupungin aikuissosiaalityö,
- ❖ SOVATEK-säätiö, Jyväskylä, Sipoon kunnan sosiaali- ja terveystoimi, Tampereen kaupungin mielenterveys- ja päihdepalvelut, Tampereen K-klinikka (A-klinikkasäätiö), Terveysneuvonta Vinkki (Helsinki, Espoo).

Aiesopimuskumppanit:

- ❖ A-kiltojen Liitto, FinFami, Uusimaa, Koulutetut kokemusasiantuntijat – KokoA ry, Mielenterveyden keskusliitto ry, Muotialan toimintakeskus, Tampere, Kuntoutussäätiö, SOVATEK- säätiö, Jyväskylä, Stop Huumeille ry, Suomen Mielenterveysseura ry, YAD – Youth Against Drugs.

Monitoimijaverkostoja

- ❖ Keski-Uudenmaan (Kuuma-alue) a-paja-verkosto, Espoon EKO-verkosto, FinFami, Omaistoiminnan verkostot (Helsinki, Keski-Uusimaa), Keski-Uudenmaan yhdistysverkosto,
- ❖ MiePä Osaa –verkosto (14 järjestö- ja toimijayhteistyötahoa), MPNet-verkosto (ASPA ja 31 mielenterveys- ja päihdejärjestöä),
- ❖ THL, Päihde- ja mielenterveystyön ja opetuksen kehittäjäverkosto,
- ❖ Tampereen co-**production** –aluetyöryhmä, Lahden korvaushoidon psykososiaalisen kuntoutuksen alueverkosto, Helsingin VETY-yhteistyöverkosto.

Järjestöyhteistyökumppaneita

- ❖ A-kiltojen Liitto, Tampere (Järvenpään ja Malmin A-killat), Artteli ry, Tampere, FinFami Uusimaa, Sosiaalipsykiatrinen yhdistys (Itä-Uusimaa ja Päijät-Häme), Järvenpään A-kilta, Kalliolan Settlementti, Kriminaalihuoltoyhdistys Krits ry, Vailla vakinaista asuntoa VVAry,
- ❖ KokoA - Koulutetut kokemusasiantuntijat ry (Helsinki, Kouvola, Lappeenranta, Espoo, Keski-Uusimaa ja Itä-Uusimaa), Kuntoutussäätiö, Pro Tukipiste ry, Stop Huumeille ry,
- ❖ Seurakuntayhtymä (Lahti ja Järvenpää), Suojatie ry, Tukihenkilötyö ry, THT, Pirkanmaan Omaishoitajat (Pioni), Wertsy ry, Youth Against Drugs (YAD),
- ❖ Suomen Lumme ry (Helsinki ja Lahti), Suomen Palvelunohjausyhdistys PO ry, Suomen Työnohjaajat ry (STOry),
- ❖ Mielenterveyden keskusliitto MTKL, Suomen Mielenterveysseura, Muotialan asuin- ja toimintakeskus, Tampere.

Yhteistyöprojekteja

- ❖ Fattaluuta (Stop Huumeille)-projekti, FinFami Uusimaa: OPA I ja II ja Kohtaamo-projektit.
- ❖ OK-hanke, OSIS I ja II -projekti, Huumehaitta ja Street-projektit,
- ❖ Kokemuksesta Voimaa -hanke, Mielen Avain-hanke (Kymenlaakso, Etelä-Karjala), MIPA-tutkimushanke,
- ❖ Terveiden ja hyvinvoinninlaitoksen (THL) hankkeet: Soste, Sokra ja VerDi.

Oppilaitos- ja tutkijayhteistyötahoja

- ❖ Diakonia Ammattikorkeakoulu, Järvenpään Seurankuntaopisto, Laurea Ammattikorkeakoulu (Espoo, Hyvinkää ja Porvoo),
- ❖ Tampereen aikuiskoulutuskeskus, TAKK, Tampereen A-klinikan koulutusosasto, TAMK, Tampereen ammattikorkeakoulu, TAMK, Tampereen EDU,
- ❖ Tampereen Yliopisto (UTA) yhteiskuntatieteiden tiedekunta, MIPA-tutkimushanke.

Eri alojen asiantuntijakumppaneita

- ❖ EviPro Oy, Metamuutos Oy, Muutosvalmennus Oy,
- ❖ Helsingin Tarinateatteri, Hyvä Kätilö, Tarinateatteri, Klovnit ilman rajoja ry, Yhdenvertaisen kulttuurin puolesta ry.

HANKEORGANISOINTI

Verkottaja-hanke **koordinoitiin A-klinikkasäätiön kehittämissyksikössä** (KokeNet-neuvontapalvelun osaprosessi viestintäosaston kanssa ensimmäisen toimintavuoden ajan).

Palkatut työntekijät

Toimintavuosi	Henkilömäärä	Henkilötyövuotta	Nimikkeet
2013	6	2,83	Projektikoordinaattori
2014	7	3,75	Projektisuunnittelija
2015	6	2,83	Osa-aineinen web-suunnittelija
2016	3	2,33	ja palkkiolliset asiantuntijat

KokeNet- verkkopalvelussa toimi **10 Kokemusneuvojaa** toimeksiantosopimuksilla vuosina 2013-2014 sekä työsojimuksella 2015 alkaen 10 Kokemusneuvojaa.

Hankkeen työryhmät

(määräaikaiset ja jatkuvat, toimintavuosien aikana):

Hanketyöntekijät (mm. prosessien ohjaus ja arviointi); **Arviointitiimi**, **Koulutustiimi**, **Viestintä** (ja webbisuunnittelu) -tiimi; **KokeNet** ohjaamisryhmä; Toto (**verkostotyönohjaus**) työryhmä.

Hankkeen kouluttajaverkosto

(yhteiskehittämisvalmennukset, asiantuntijakoulutuksen ja foorumit) toimi 17 ammattilais- ja kokemusasiatuntijakouluttajaa.

- ❖ Koulutustoiminnan **koordinointi ja vastuukouluttajat**: Ari Terävä (Helsinki) ja Mikael Söderström (Porvoo).
- ❖ **Teemakouluttajat**: Annukka Harjula (Jyväskylä), Hanna-Leena Hurri (Kouvola), Ilmo Häkkinen (Vantaa), Jenny Wickman-Kaasinen (Espoo), Jukka Oksanen (Tampere), Jukka Pyhäjoki (Hämeenlinna), Kaijus Varjonen (Espoo), Maaret Kokkola (Jyväskylä), Marika Johansson (Porvoo), Outi Hietala (Järvenpää), Sami Munther (Helsinki), Sari Rätty (Porvoo), Sauli Suominen (Hki), Sisko Salo-Chydenius (Hki) ja Tanja Hirschovits-Gerz (Tampere).

Hankearviointi

Hankkeen alussa hanke muotoili arviointisuunnitelman, joka käytettiin koko projektin ajan. Arviointitietoa hyödynnetään toimintatutkimuksellisella idealla, prosessiarvioinnin rakenteella dokumentoinnin, reflektion, uudelleen suunnittelun (korjausliikkeet) kautta suunnataan toimintaa, mallinnetaan lupaavia kehittämistuloksia ja käytäntöjä, jotka raportoidaan (rahoittaja, organisaatio) ja tiedotetaan yhteistyö- ja asiantuntijatatahoille, päättäjille ja kansalaisille kotisivujen, säätiön ja

kumppanien tiedotuskanavien ja muiden soveltuvien medioiden kautta. Kaikki koottu tieto on arvioitu hankkeen tiimeissä ja yhteistyöryhmissä sekä arviointisuunnitelman mukaisesti arviointityöpajassa.

- ❖ **Osallistuja-arviointia** koottiin ilmoittautumisten yhteydessä manuaalisesti ja webesitietolomakkeilla;
 - ✓ tapahtumissa koontilomakkeelle järjestämisestä vastaavan toimesta tai kokoamalla sitä osanottajilta;
 - ✓ jälkipalautelomakkeilla (mm. web-koulutus palaute);
 - ✓ toimintaan osallistuneiden fokuskeskusteluina toimintaprosessien (kehittämisen- ja valmennusprosessit) ja työskentelyn toiminta- tai arviointikauden päättyessä (KokeNet ja työnohjauksen sopimusjakso);
 - ✓ arviointidokumenteilla ja keskusteluilla (muistiot) työntekijöiden (työsopimussuhteessa)
 - ✓ arviointityöpajoissa (4 kk välein), hanketiimien ja asiantuntijaryhmien toiminnassa (muistiot) ja
 - ✓ päätöskokouksissa (työkaudet), asiakaskyselyillä kun toiminnan laatu ja muoto on sen mahdollistanut (esim. aluekehittämisprosessi);
 - ✓ tapahtumien ja prosessien päättyttyä em. koottu tieto on siirretty TVS-webropol-lomakkeeseen (kalenterivuositain)
- ❖ **Yhteistyökumppaneiden arviointitieto** kerättiin samalla tavalla kuin osallistujatietoa (lomake) kun osallistajat edustivat kohderyhmänä usein kumppanuustahoa sekä
 - ✓ yhteistyötapaamisissa ja kehittämistyöryhmissä sekä suunniteltu tehtäväksi jälkikyselynä toiminnan käynnistyttyä,
 - ✓ tilaisuuksissa, kehittämis- ja koulutustilaisuuksissa ja tapaamisissa, hankkeen tilaisuudesta vastaavan toimesta (oma peruslomake) ja
 - ✓ koottu tieto siirretty Webropoliin TVS-koontilomakkeeseen
- ❖ **Työntekijätietoa** on koottu systemaattisesti: päiväkirja, tavoitemäärittely- ja arviointi, hanke/prosessikortit (vastuuprosessit), reflektointi arviointityöpajoissa 4 kk välein.

Arviointitieto on hyödynnetty toimintatutkimuksellisella idealla, prosessiarvioinnin rakenteella dokumentoinnin, reflektion, uudelleen suunnittelun (korjausliikkeet) kautta suunnataan toimintaa, mallinnetaan lupaavia kehittämistuloksia ja käytäntöjä, jotka raportoidaan (rahoittaja, organisaatio) ja tiedotetaan yhteistyö- ja asiantuntijatatahoille, päättäjille ja kansalaisille kotisivujen, säätöön ja kumppanien tiedotuskanavien ja muiden soveltuvien medioiden kautta.

VIITTEET

<http://verkottajahanke.fi/hanketoiminta>

<https://www.innokyla.fi/web/hanke1135833>

”Verkottajan Kammareissa – kutsu yhteiskehittämisen tiloihin”
–verkkosivu ja kirjanen (julkaistaan huhtikuun 2017 kuluessa).